

Наталія ПАНЬКІВ, Ірина ЛЕСИК

ТЕРИТОРІАЛЬНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ТУРИСТИЧНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ЧИННИКА ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В статті проведений аналіз туристично-ресурсного потенціалу регіону дослідження з зазначенням пріоритетів використання туристичних ресурсів в розрізі Львівської області. Визначено їхнє місце та роль в організації та функціонуванні сфери туризму. Виконана спроба визначення місця та ролі міст обласного підпорядкування – як локальних туристичних центрів території з власними пріоритетами розвитку. Проаналізовані основні показники туристичної діяльності досліджуваних міських поселень, враховуючи їхній туристично-ресурсний потенціал та сучасні реалії туристично-ресурсного використання та розвитку. Туризм – як особливий вид діяльності висуває певні вимоги до ресурсного забезпечення процесу обслуговування споживачів, адже для формування певного туристичного продукту необхідна більша різноманітність ресурсів у порівнянні з іншими видами діяльності. Розширення спектру туристичних послуг вимагає інтенсивного пошуку у створенні якісно нових та цікавих туристичних пропозицій. Це дозволить виокреслити нові можливості стосовно туристичного розвитку досліджуваної території, беручи до уваги об'єкти економічної спадщини поселень обласного підпорядкування. В статті висвітлені власні пропозиції стосовно туристичного розвитку міст обласного підпорядкування та їхньої ролі в туристичній діяльності Львівської області.

Ключові слова: туристично-ресурсний потенціал території, туристичні чинники, територіальна диференціація, міста обласного підпорядкування, туристичні потоки.

Постановка проблеми. Туризм є суспільно-господарською системою, що орієнтується на використання ресурсів. Як чимало інших узагальнюючих термінів слово «ресурси» прийшло до нас з французької мови (resources), беручи основу від стародавнього дієслова, що означало «вирішити, виплутатися з проблеми, розв'язати». Це ще раз підтверджує ресурсоорієнтований напрям туристичної сфери, для розвитку та повноцінного функціонування якої необхідні ті чи інші матеріальні та нематеріальні об'єкти або засоби, що здатні задовольняти власні потреби, досягаючи конкретної мети чи вирішуючи певні проблеми. Проте існує ще інше поняття туристично-ресурсного потенціалу території, що є значно ширшим в змістовому наповненні, адже охоплює сукупність природних, культурно-історичних та соціально-економічних передумов для організації туристичної діяльності на певній території. Тобто, туристичні ресурси є однією з складових туристичного потенціалу території, визначення напрямів та перспектив використання якого неможливе без низки наступних дій: виявлення потенціалу та його оцінки, сучасного стану використання та можливостей інтенсифікації, оцінки стримуючих чинників розвитку туризму тощо [7].

Аналіз відомих досліджень. Проблемам туристично-ресурсного потенціалу Львівської області присвячена назва наукових публікацій та праць в різноаспектному вимірі та видовій структурі. Так, у монографії Тетяни Божук розглянуто теоретико-методологічні засади формування і функціонування рекреаційно-туристичних дестинацій на регіональному рівні

[1]. Науковці Куреда Н.М. та Юхновська Ю.О. досліджують базові умови ефективності функціонування лікувально-оздоровчого туризму Львівської області, а Топорницька М.Я. та Миронов Ю.Б. акцентують увагу на дослідженні дестинацій етнофестивалів регіону дослідження. Ці та низка інших наукових доробків увійшли в монографічне видання «Функціонування та перспективи розвитку туристичної галузі України» [18]. Питанню вивчення ресурсного потенціалу Львівщини присвячені праці В.Кравціва, дослідження М.Рутинського, О.Мацюк, І.Скибак, Л.Безручка тощо [9]. Цікавою є стаття Чабан Т.Ю. та Мазуркевич І. О., що стосується аналізу основних перешкод стосовно розвитку туристсько-рекреаційного потенціалу Львівської області, хоча окремі моменти в дослідженні є спірними [19]. Наукові розробки, методи, методичні прийоми та підходи в справі теоретичної та практичної організації туризму Прикарпаття та гірських районів Українських Карпат висвітлюються в збірнику матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції [8]. Особливої уваги заслуговують публікації Ю.Зінька, М. Мальської та Р. Лозинського, в яких автори класифікують райони Львівської області за головними сферами атракційності: туристичної, реєпційної та інвестиційної, а також загального перспективного потенціалу [7].

Мета роботи. Туризм – як особливий вид діяльності висуває певні вимоги до ресурсного забезпечення процесу обслуговування споживачів, адже для формування певного туристичного продукту необхідна більша різноманітність ресурсів у порівнянні з іншими видами

діяльності. Аналіз сучасного стану використання та потенційних туристично-ресурсних можливостей території шляхом розширення спектру туристичних послуг, пошук якісно нових та цікавих туристичних пропозицій є основною метою наукового дослідження.

Результати дослідження. Територіальна організація туристично-ресурсної сфери регіону складається з природно-і суспільно-ресурсної складових та наявної інфраструктури туристичного обслуговування. Вона визначає структуру туристичного продукту, з яким регіон виходить на національний та міжнародний туристичні ринки.

Львівська область володіє значним природним потенціалом та об'єктами історико-культурної спадщини, яких нараховується понад 3,5 тис., лише понад 2 тис. охоронних об'єктів знаходиться у м. Львові.

Враховуючи відмінності рельєфу, ландшафтні та етнокультурні характеристики виділяють чотири рекреаційно-туристичні райони:

- Малополянський (охоплює північні Червоноградський, Радеківський і Бродівський адміністративні райони);

- Розтоцько-Опільський (охоплює центральну частину області з економічно найрозвинутішими Жовківським, Кам'яно-Бузьким, Бузьким, Яворівським, Городоцьким, Пустомитівським, Золочівським, Перемишлянським адміністративними районами);

- Передкарпатський (включає Самбірський, Дрогобицький, Стрийський, Миколаївський і Жидачівський адміністративні райони);

- Карпатський (межує із Закарпаттям та Івано-Франківщиною, об'єднує Старосамбірський, Турківський і Сколівський адміністративні райони) [13].

Малополянський туристичний район є найменш розвинутим, порівняно з іншими туристичними районами Львівської області, проте володіє достатньо високим туристичним потенціалом.

Туристичною привабливістю володіють наступні території:

- малополянські ландшафти з самотніми селами волинського етнографічного типу;

- давньоруські міста з фортифікаційно-городищами Белз (X ст.) і Буськ (1097 р.);

- місцеві Підгорецький і Бродівський замки середньовічно-ренесансної доби;

- старожитні галицькі міста Сокаль і Червоноград з сакральними спорудами XVI-XVII ст. у стилі ренесансу;

- суміжні туристичні центри Почаїв і

Берестечко [13].

Розтоцько-Опільський туристичний район охоплює центральну смугу Львівської області разом зі Львовом. Район спеціалізується на історико-культурному та релігійному туризмі. Туристичне «обличчя» району формує різноманітна історико-культурна спадщина різних епох, народів і культур.

Незмінною популярністю серед іноземних та вітчизняних туристів користуються:

- пам'ятки Київської Русі і Галицько-Волинської держави (IX – XIV ст.): міста Пліснесько, Белз і Буськ;

- замки: Олеський замок-музей в оточенні ландшафтного парку та унікальної колекції дерев'яної скульптури XIV – XIX ст., Підгорецький замок-палац з костелом-усипальницею магнатів Жевуських з ландшафтним парком, Золочівський замок бастионного типу і «Китайський» палац у східному стилі, Свіржський та Старосільський замки;

- історико-культурні центри ренесансного містобудування: Жовква, Городок, Яворів, Судова Вишня, Глиняни, Буськ, Золочів;

- релігійні центри і пам'ятки народної сакральної архітектури: монастирі у Лаврові, Підкамені, Крехові, Підгірцях, Страдці та ін.;

- села – центри народних промислів і сільського зеленого туризму: Потелич, Грушів, Монастирок, Івано-Франкове, Мокротин, Куликів та ін.;

- екотуристичні об'єкти: Яворівський НПП, заповідник «Розточчя» та регіональний ландшафтний парк «Знесіння» тощо;

- бальнеологічні курорти: Немирів і Шкло [13].

Неабиякого розвитку у Розтоцько-Опільському районі набуває екстремальний туризм, зокрема, популяризуються стрибки з парашутом з висоти 1 км у Городку, військовий туризм з можливістю випробувати важку бронетанкову техніку і зброю тощо.

Львівське Передкарпаття – це найпопулярніший в Україні загалом, і в Карпатському регіоні зокрема, курортний регіон міжнародного значення. Формують його три міста: Трускавець, Моршин, Східниця – бальнеологічні курортні міста з десятками санаторіїв і пансіонатів з лікуванням. Стаціонарна рекреація урізноманітнюється десятками маршрутів екскурсійного обслуговування, що пролягають: територією Карпат та Закарпаття, замками та ренесансними містами Львівської області; історико-архітектурними центрами Передкарпатського туристичного району: Самбором (ратуша 1668 р., костели XVI – XVIII ст.), Дрогобищем (дерев'яні храми XVII бойківського архітек-

турного стилю, костели XV ст., площа ринок, музей «Бойківщина» тощо), Стриєм, Бориславом, Хировом, Добромилом [9]. Перспективним висококонкурентним туристичним продуктом Львівського Передкарпаття у найближчий час обіцяє стати мисливський туризм.

Карпатський туристичний район – це територія найбільшого туристичного освоєння Львівської області. Основна його спеціалізація – всі види (літні і зимові) гірського туризму. Найбільшими центрами є: Славське (10 підйомників, з них 6 затверджені Міжнародною федерацією лижного спорту (FIS) у т.ч. найдовша в Україні крісельна канатна дорога протяжністю 2,7 км) і Сколе. Основна їхня перевага – сучасна інфраструктура гірськолижного спорту та відносна дешевизна послуг в порівнянні з Буковелем Івано-Франківської області. У літньо-осінній період користується популярністю пішохідний і екологічний туризм. У Карпатах прокладено велосипедні та піші маршрути різних категорій складності. Популярним центром екотуризму є НПП «Сколівські Бескиди» з екостежками. Значним потенціалом туристичного розвитку володіє львівська частина міжнародного польсько-словацько-українського біосферного резервату «Східні Карпати» [13].

Варто сказати, що в області функціонує 9 природоохоронних установ зі спеціальними адміністраціями, а саме: природний заповідник «Розточчя», національний природний парк «Сколівські Бескиди», регіональний ландшафтний парк «Верхньодністровські Бескиди», Яворівський національний природний парк, міжнародний польсько-словацько-український біосферний заповідник «Східні Карпати», регіональні ландшафтні парки «Знесіння», «Верхньодністровські Бескиди», «Надсянський», «Стрільський», а також два природно-заповідні об'єкти загально-державного значення у Львові: ботанічний сад Львівського національного університету ім. І.Франка, ботанічний сад Національного лісотехнічного університету України [15]. Ці природно-антропогенні туристичні ресурси є доброю передумовою розвитку екологічного туризму, функціонування якого дозволяє бажати кращого.

Зважаючи на різноманіття туристичних ресурсів, характеру територіальної організації галузі та наявним потенціалом розвитку туристичної індустрії Львівська область займає одну з провідних позицій не лише у рейтингу найпопулярніших туристичних регіонів України, а й Центрально-Східної Європи, недарма кіль-

кість туристів за 2017 рік склала понад 2,5 млн осіб.

При використанні ресурсного потенціалу території провідна роль відводиться міським поселенням, що є опорними ланками інфраструктурної системи будь-якого регіону, в тому числі управлінської та економічної ланок. Міста обласного підпорядкування – це міста, які є економічними і культурними центрами, мають розвинуту промисловість, комунальне господарство, значний державний житловий фонд, з кількістю населення понад 50 тисяч осіб (за постановою 1958 р). В окремих випадках до категорії міст обласного підпорядкування можна було віднести міста з кількістю населення менш як 50 тисяч осіб, якщо вони мали важливе промислове, соціально-культурне та історичне значення, близьку перспективу подальшого економічного і соціального розвитку, збільшення кількості населення [3].

Зважаючи на попередньо проаналізований туристичний потенціал території міста обласного підпорядкування Львівської області приваблюють туристів власною унікальністю та неповторністю, різноманітністю культурно-історичної спадщини тощо. Як результат – збільшення туристичних потоків. Безумовно, Львів є найпривабливішим туристичним центром території, проте щорічне збільшення туристичного навантаження на територію міста вимагає пошуку альтернативних туристичних атракцій в межах області для розвантаження туристичних потоків шляхом створення нових туристичних продуктів. Місцем їхнього зосередження можуть бути міста обласного підпорядкування з умовою інвестування в туристичну сферу. Виокреслюється наступна картина: незважаючи на хороший туристично-ресурсний потенціал поселень кількість відвідувачів з туристичною метою дозволяє бажати кращого. Сьогоднішні реалії такі, що наявність ресурсної основи для розвитку території, в тому числі – туристичного, недостатньо для конкурентоспроможності поселення чи окремого регіону. Необхідний системний підхід в туристичній організації території, беручи до уваги факторність та інвестиційну привабливість, що дозволить визначити видову пріоритетність розвитку поселення чи регіону, зокрема і в туристичній сфері. Очевидним є те, що кількість туристів в містах обласного підпорядкування є недостатньою для ствердження про сучасну туристичну привабливість, навіть незважаючи на наявність готельних закладів (табл. 1).

**Кількість готельних закладів у містах обласного підпорядкування
Львівської області [12, с. 76, 17]**

№	Місто обласного значення	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2017
Одиниць										
1	Львів	18	24	23	27	29	34	36	40	70
2	Борислав	1	1	1	1	1	3	4	4	21
3	Дрогобич	2	3	2	2	2	2	2	2	3
4	Моршин	-	-	2	2	3	2	2	3	14
5	Новий Розділ	-	-	1	1	1	1	1	1	-
6	Самбір	1	1	1	1	1	1	1	1	4
7	Стрий	4	1	2	3	3	3	3	3	7
8	Трускавець	2	3	5	8	9	15	17	18	32
9	Червоноград	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Усього		30	35	39	47	51	63	68	73	153

Найбільша кількість готелів є у Львові і з кожним роком їхня кількість зростає. І це не дивно, адже місто багате на туристичні атракції, які відомі не лише в Україні, а й за її межами. Друге місце посідає курортно-оздоровче місто – Трускавець, яке охоче відвідують як вітчизняні, так і іноземні туристи з метою оздоровлення та лікування. Проте, як засвідчують статистичні відомості, відвідуваність основних туристичних атракцій міських поселень дуже незначна. Враховуючи значну диверсифікованість економіки Львівської області, більшість з розглянутих міських поселень є носіями промислового спадку радянської системи господарювання, акумулюючи в межах території низку промислових об'єктів, більшість з яких вже давно не використовується для промислового розвитку тих чи інших регіонів. Беручи до уваги світовий та європейський досвід, можна припустити можливість розвитку промислового туризму шляхом створення від-

повідних екскурсійних маршрутів на окремі промислові підприємства або виробничі ділянки підприємств. Це дозволить задіяти міста обласного підпорядкування до туристичного ринку області, формуючи окрему цільову туристичну аудиторію. Так, до прикладу, об'єктами промислового туризму Борислава могли б стати озокеритові шахти, Нового Роздолу – кар'єрні утворення після видобутку сірки, Дрогобича – підприємства нафтопереробної промисловості, Червонограду – шахти з видобутку кам'яного вугілля тощо. Безумовно, інвестиції в такі туристичні атракції відіграють вирішальну роль при створенні нових бізнес-проектів території, формуючи тим самим туристичну привабливість міських поселень поза зоною туристичного впливу Львова. Враховуючи реалії сьогодення динаміка туристичної відвідуваності досліджуваних поселень виглядає не найкращим чином (таблиця 2).

Таблиця 2

**Надано послуг приїжджим у готельних закладах найбільших міст
Львівської області [12, с. 89,17]**

№	Місто обласного значення	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2017
Осіб											
1	Львів	121972	135233	155294	164101	195111	188170	225204	178991	215419	446044
2	Борислав	31	147	114	146	121	1460	1918	1276	1158	142452
3	Дрогобич	4511	4450	8473	7926	2934	3843	5149	3670	4442	8536
4	Моршин	-	-	3038	1057	3178	4896	5311	4141	4105	7238
5	Новий Розділ	-	-	195	503	625	1468	6325	3051	3938	-
6	Самбір	850	810	656	1792	2192	298	-	-	-	1984
7	Стрий	3656	1460	2504	3283	6099	7086	5995	4389	5181	8002
8	Трускавець	7122	8724	8910	10042	15971	29316	37691	25805	42434	75141
9	Червоноград	2314	2873	3461	3434	3913	3348	3135	514	2186	6130
Усього		140456	153697	182645	192284	230144	239885	290728	221837	278863	695527

Зрозуміло, що найбільшу кількість приїжджених обслужено у Львові (446 044 осіб), Бориславі (142452 осіб) та Трускавці (75141 осіб), хоча різниця між їхніми показниками суттєва. Розвиток промислового та ділового туризму в Дрогобичі (наявність найстаршого промислового підприємства у вигляді солеварні), попри незначне збільшення кількості закладів розміщення призвело до зростання туристів майже удвічі. Збільшення кількості го-

телів в Бориславі (з 4 до 21) призвело до значного збільшення кількості обслужених приїжджених громадян та виокремлення поселення в трійці лідерів, поруч зі Львовом та Дрогобичем. Така тенденція цілком зрозуміла, зважаючи на ресурсні та інфраструктурні можливості, загальний стан економічного розвитку поселень. Беручи до уваги вищесказане, виокреслюється наступна картина туристичного середовища Львівської області (табл. 3)

Таблиця 3

Оцінка туристичного середовища Львівської області за методом SWOT-аналізу

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Історична частина Львова занесена до світової спадщини ЮНЕСКО, тим самим формуючи загальну туристичну привабливість території 2. Наявність культурно-історичної спадщини 3. Наявність природних та природно-антропогенних ресурсів (мінеральні води, природні та ландшафтні парки, пам'ятки садово-паркового мистецтва тощо) 4. Велика кількість санаторно-курортних установ 5. Потенціальні ресурси «сентиментального», релігійного та інших видів туризму 6. Історичні зв'язки з українською діаспорою у світі – як додаткова можливість для туристичної промоції території 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатня кількість готелів різних стандартів 2. Привабливість регіону піддається ризику через руйнування історичних будівель 3. Недостатня туристична промоція області порівняно з світовими та європейськими тенденціями 4. Недостатня кількість інформаційних туристичних центрів в межах області 5. Відсутність Львівської області у міжнародній туристичній мережі 6. Екологічні проблеми 7. Недостатнє фінансування культурних, освітніх, мистецьких закладів та організацій тощо
Сприятливі можливості	Потенційні загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток «сентиментального» туризму для українців, поляків, євреїв тощо 2. Поліпшення міжнародного іміджу України та регіону 3. Відносне збереження цінного природного середовища 4. Розвиток різних сегментів туристичної та відпочинкової інфраструктури 5. Наявність ресурсних можливостей використання міст обласного підпорядкування – як опорних ланок в системі туристичної організації території, в тому числі шляхом розвитку промислового туризму 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Занепад архітектурних та історичних пам'яток 2. Стійкий негативний міжнародний імідж України та Львівської області в контексті політико-економічних негараздів 3. Недостатній розвиток туристичної інфраструктури для різних цільових груп 4. Складна екологічна ситуація внаслідок активної експлуатації транспортних коридорів 5. Зменшення інвестицій в екологію та охорону довкілля 6. Відсутність реальної програми розвитку області в розрізі адміністративно-територіальних одиниць, в тому числі - туристичної

Висновки. Згідно мети наукового дослідження, аналіз туристично-ресурсних можливостей території Львівської області засвідчив наявність потенційних та реально апробованих туристичних ресурсів регіону, їхню територіальну неоднорідність та різноманітність. Основними факторами або чинниками, що унеможливають повноцінне залучення туристично-рекреаційних ресурсів в туристичну галузь регіону є: недостатній розвиток туристичної інфраструктури в територіальному аспекті, неналежне вивчення регіональних туристичних потреб та можливостей їхнього задоволення і як наслідок - відсутність розширення спектру туристичних послуг та пошуку якісно нових та цікавих туристичних пропозицій; слабка роз-

робка конкретних планів розвитку туризму в межах міст та районів, зважаючи на ресурсні можливості; незначна кількість об'єктів інформаційно-туристичної мережі в межах області тощо. Лише комплексне використання туристичних можливостей території дозволить Львівській області повноцінно сформувати власну нішу на загальнодержавному туристичному ринку та вирізнятися непересічною туристичною пропозицією. Саме розвиток, а не просте функціонування туризму та рекреації стимулюватиме економічну активність, покращить функціонування малого й середнього бізнесу, створить робочі місця в різних секторах економіки, зменшить відтік кадрів за кордон.

Література:

1. Божук Т.І. Рекреаційно-туристичні дестинації: теорія, методологія, практика. Монографія / Т. І. Божук . – Львів, 2014. – 468 с.
2. Ю. Жук Об'єкти промислового туризму у малих містах Львівської області / Жук Ю. //Матеріали XII міжнародної наукової конференції «Географія. Економіка і туризм: національний та міжнародний досвід». – Львів, 2018. - С. 101-104.
3. Закон України «Про державний кордон України»: відомості Верховної Ради України. – від 04.11.1991 – № 1778-ХІІ
4. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: методологія та методика аналізу / О. О. Бейдик. – К. : Київський університет, 2001. – 395 с.
5. Дядечко Л. П., Редько В.С. Теорія і практика логістизації механізмів формування та обслуговування туристських потоків: монографія / Л. П. Дядечко, В. С. Редько. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. – 359 с.
6. Зінько Ю.В., Мальська М. П., Маньдюк Н. Л. Модель перспективного територіального розвитку санаторно-курортної та рекреаційно-туристичної галузей Львівщини до 2031 року / Ю. В. Зінько, М. П. Мальська, Н. Л. Мандюк. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. – 190 с.
7. Зінько Ю. Лозинський Р. Мальська М. Діагностика та багатопоказниковий аналіз туристичного потенціалу Карпатського регіону для потреб територіального планування / Ю. Зінько, Р.Лозинський, М. Мальська / Науковий збірник «Львівська суспільна географія: національний та європейський вимір». – Львів: Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка. – 2005. – С. 176-187.
8. Каднічанський Д. Використання дерев'яної сакральної архітектури Львівщини у туризмі /Д. Каднічанський // Збірник Матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Історико-культурні пам'ятки Прикарпаття та Карпат – важливі об'єкти в розвитку туризму». – Львів: ЛІЕТ, 2013. – С. 67-75.
9. Кравців В. Рекреаційний потенціал Львівської області та стратегія його освоєння / В. Кравців, Б Матолич, О. Гулич, В. Полюга // Регіональна економіка. – 2002. - №2.- С. 134-143.
10. Мальська М. П. Туризм у містах: підручник / М.П. Мальська, О.М. Гаталюк. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 224 с.
11. Паньків Н. М. Туристичне ресурсознавство: навч. посібник /Наталія Паньків. – Львів: Український бестселер, 2011. – 238 с.
12. Пинда М. П. Готельне господарство та туризм у Львівській області: Стат. збірник / М. П. Пинда. – Л. : ГУС у Львівській обл., 2017. – 109 с.
13. Львівщина: територіальна організація рекреаційно-туристичної сфери та сучасний турпродукт регіону [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nzvdpu_geogr/2008_16/lvivwuna.pdf.
14. Західна Україна на ринку туристичних послуг. Все о туризме, Туристическая библиотека. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/malska.htm.
15. <http://galinfo.com.ua/news/71117.html>.
16. <http://ruraltourism.com.ua/ukr/?a=oblastmap&id=46>.
17. Туристична діяльність та колективні засоби розміщення у Львівській області: Статистичний збірник /За редакцією С. Зимовіної. – Львів: Головне управління статистики, 2018. – 86 с.
18. Функціонування та перспективи розвитку туристичної галузі України: монографія / за загальною редакцією М.Ю. Барна. – Львів: ЛТЕУ, 2018. – 376 с.
19. Чабан Т. Ю. Мазуркевич І. О. Особливості туристсько-рекреаційного потенціалу Львівської області /Т. Ю. Чабан, І. О. Мазуркевич // Науковий збірник «Географія та туризм». – К.: Альфа-ППК, 2016. – Вип. 37. - С. 88-95.

Reference:

1. Bozhuk T.I. Rekreacijno-tury'sty'chni destynaciyi: teoriya, metodologiya, prakty'ka. Monografiya / T. I. Bozhuk . – L`viv, 2014. – 468 s.
2. Yu. Zhuk Ob'yekty` promy`slovogo tury`zmu u maly`x mistax L`vivs`koyi oblasti / Zhuk Yu. //Materialy` XII mizhnarodnoyi naukovoji konferenciji «Geografiya. Ekonomika i tury`zm: nacional`nyj ta mizhnarodny`j dosvid». – L`viv, 2018. - S. 101-104.
3. Zakon Ukrayiny` «Pro derzhavny`j kordon Ukrayiny`» : vidomosti Verxovnoji Rady` Ukrayiny`. – vid 04.11.1991 – # 1778-XII
4. Bejdy`k O. O. Rekreacijno-tury'sty'chni resursy` Ukrayiny`: metodologiya ta metody`ka analizu / O. O. Bejdy`k. – K. : Ky`yivs`ky`j univ`rsytet, 2001. – 395 s.
5. Dyadechko L. P., Red`ko V.Ye. Teoriya i prakty`ka logisty`zacyi mexanizmiv formuvannya ta obslugovuvannya tury`sts`ky`x potokiv: monografiya / L. P. Dyadechko, V. Ye. Red`ko. – Donecz`k : DonNUET, 2010. – 359 s.
6. Zin`ko Yu.V., Mal`s`ka M. P., Man`dyuk N. L. Model` perspekty`vnogo tery`torial`nogo rozvy`tku sanatorno-kurortnoji ta rekreacijno-tury'sty`chnoyi galuzej L`vivshhy`ny` do 2031 roku / Yu. V. Zin`ko, M. P. Mal`s`ka, N. L. Mandyuk. – L`viv: Vy`davny`chy`j centr LNU im. Ivana Franka, 2009. – 190 s.
7. Zin`ko Yu. Lozy`ns`ky`j R. Mal`s`ka M. Diagnosty`ka ta bagatopokazny`kovy`j analiz tury'sty`chnogo potencialu Karpats`kogo regionu dlya potreb tery`torial`nogo planuvannya / Yu. Zin`ko, R.Lozy`ns`ky`j, M. Mal`s`ka / Naukovy`j zbirny`k «L`vivs`ka suspil`na geografiya: nacional`ny`j ta yevropejs`ky`j vy`mir». – L`viv: Vy`d-vo LNU im.. Ivana Franka. – 2005. – S. 176-187.
8. Kadnichans`ky`j D. Vy`kory`stannya derev`yanoyi sakral`noji arxitektury` L`vivshhy`ny` u tury`zmi /D. Kadnichans`ky`j // Zbirny`k Materialiv Vseukrayins`koyi nauково-prakty`chnoyi konferenciji «Istory`ko-kul`turni pam`yatky` Pry`karpattya ta Karpat – vazhly`vi ob'yekty` v rozvy`tku tury`zmu». – L`viv: LIET, 2013. – S. 67-75.
9. Kravciv V. Rekreacijny`j potencial L`vivs`koyi oblasti ta strategiya jogo osvoyennya / V. Kravciv, B Matoly`ch, O. Guly`ch, V. Polyuga // Regional`na ekonomika. – 2002. - #2.- S. 134-143.
10. Mal`s`ka M. P. Tury`zm u mistax: pidruchny`k / M.P. Mal`s`ka, O.M. Gatalyak. – K.: Centr uchbovoyoji literatury`, 2018. – 224 s.
11. Pan`kiv N. M. Tury'sty`chne resursoznnavstvo: navch. posibny`k /Nataliya Pan`kiv. – L`viv: Ukrayins`ky`j bestseler, 2011. – 238 s.
12. Py`nda M. P. Gotel`ne gospodarstvo ta tury`zm u L`vivs`kij oblasti: Stat. zbirny`k / M. P. Py`nda. – L. : GUS u L`vivs`kij obl., 2017. – 109 s.

13. L`vivshhy`na: tery`torial`na organizaciya rekreacijno-tury`sty`chnoyi sfery` ta suchasny`j turprodukt regionu [Elektronny`j resurs] – Rezhym`m dostupu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nzvdpu_geogr/2008_16/lvivwuna.pdf.
14. Zaxidna` Ukrainy`na na ry`nku tury`sty`chny`x poslug. Vse o tury`zme, Tury`sty`cheskaya by`bly`oteka. [Elektronny`j resurs]. – Rezhym`m dostupu: http://tourlib.net/statti_ukr/malska.htm.
15. <http://galinfo.com.ua/news/71117.html>.
16. <http://ruraltourism.com.ua/ukr/?a=oblastmap&id=46>.
17. Tury`sty`chna diyal`nist` ta kolekty`vni zasoby` rozmishhennya u L`vivs`kij oblasti: Staty`sty`chny`j zbirny`k /Za redakciyeyu S. Zy`movinoyi. – L`viv: Golovne upravlinnya staty`sty`ky`, 2018. – 86 s.
18. Funkcionuvannya ta perspekty`vy` rozvy`tku tury`sty`chnoyi galuzi Ukrainy`ny`: monografiya / za zagal`noyu redakciyeyu M.Yu. Barna. – L`viv: LTEU, 2018. – 376 s.
19. Chaban T. Yu. Mazurkeyv`ch I. O. Osoby`vosti tury`sts`ko-rekreacijnogo potencialu L`vivs`koyi oblasti /T. Yu. Chaban, I. O. Mazurkeyv`ch // Naukovy`j zbirny`k «Geografiya ta tury`zm». – K.: Al`fa-PIK, 2016. – Vy`p. 37. - S. 88-95.

Аннотация:**Н. Паньків, І.Лесюк. ТЕРРИТОРИАЛЬНА ДИФФЕРЕНЦІАЦІЯ ТУРИСТИЧЕСКО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛА ЯК ФАКТОРА ВНУТРІНЬОГО ТУРИЗМА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

В статті проведено аналіз туристическо-ресурсного потенціала регіону дослідження з вказанням пріоритетів використання туристических ресурсів в разрізє Львівської області. Визначено їх місце і роль в організації і функціонуванні сфери туризму. Виконана спроба визначення місця і ролі міст обласного підчинення – як місцевих туристических центрів території з власним пріоритетом розвитку. Проаналізовані основні показателі туристическої діяльності досліджуваних міських поселень, враховуючи їх туристическо-ресурсний потенціал і сучасні реалії туристическо-ресурсного використання і розвитку. Туризм – як особливий вид діяльності висуває певні вимоги до ресурсного забезпечення процесу обслуговування споживачів, адже для формування певного туристического продукту необхідно більше різноманітність ресурсів порівняно з іншими видами діяльності. Розширення спектра туристических послуг вимагає інтенсивного пошуку в створенні якісно нових і цікавих туристических пропозицій. Це дозволить знайти нові можливості розвитку туристического розвитку досліджуваної території, враховуючи економічне насліддя поселень обласного підчинення. В статті освітлено власні пропозиції розвитку туристического розвитку міст обласного підчинення і їх ролі в туристическій діяльності Львівської області. Проаналізувавши всі сильні і слабкі сторони, а також можливості, загрози і проблеми, що виникають на шляху становлення туристического бізнесу Львівської області, пропозиції і рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування туристических потоків в досліджуваному регіоні наступні: впровадження системності підходів при реалізації стратегії розвитку галузі туризму; розробка і впровадження конкретних планів розвитку туризму міст і районів області; введення податкових пільг для суб'єктів туристическої діяльності в зонах потенціального розвитку, особливо периферійних; надання кредитів на потреби розвитку туристического бізнесу; просування нових туристических продуктів регіону як на внутрішньому, так і на міжнародних ринках; створення окремих туристических атракцій в містах обласного підчинення, враховуючи потенціальні ресурсно-інфраструктурні можливості і територіальні відмінності; і багато інше. Поетапне впровадження вищевказаних рекомендацій дозволить Львівській області виділятися власним туристическим пропозицією на загальнодержавному рівні. Саме розвиток туризму і рекреації зможе стимулювати економічну активність, покращити функціонування малого і середнього бізнесу, створити робочі місця в різних секторах економіки, зменшити витік кадрів за межі області.

Ключевые слова: туристическо-ресурсний потенціал території, туристическі фактори, територіальна дифференціація, міста обласного підчинення, туристическі потоки.

Abstract:**N. Pankiv, I. Lesyk. TERRITORIAL DIFFERENTIATION OF THE TOURISM AND RESOURCE POTENTIAL AS A DOMESTIC TOURISM FACTOR IN LVIV REGION**

The article analyzes the tourism and resource potential of the researched region with the indication of tourist resources usage priorities in the context of Lviv region. Their place and role in the organization and functioning of the tourism sphere are determined. An attempt was made to determine the place and role of regional subordination cities as local tourist centers of the territory with their own development priorities. The main indicators of tourist activity within the studied urban settlements are analyzed, taking into account their tourist and resource potential and modern realities of tourist resource usage and development. Tourism - as a special activity put forward certain requirements for resource support process of customer service, because the formation of a tourist product requires a greater variety of resources in comparison with other activities. Expanding the range of tourism services requires an intensive search for the creation of qualitatively new and interesting tourist offers. This will outline new opportunities for tourism development of the studied area, taking into account of economic heritage objects of the regional subordination settlements. The article highlights some own suggestions concerning tourist development of regional subordination cities and their role in the tourist activity of Lviv region.

Having analyzed all the strengths, weaknesses, as well as the opportunities, threats and problems facing the development of the tourist business in Lviv region, suggestions and recommendations regarding improving the efficiency of tourism flows in the studied region are as follows:

- implementation of systematic approaches in the tourism development strategy realization;

- development and implementation of specific plans for tourism development within the boundaries of cities and districts of the region;
- introduction of tax privileges for subjects of tourism activity in areas of potential development, especially peripheral ones;
- provision of loans for the needs of tourism business development;
- promotion of new tourist products of the region both on the domestic and international markets;
- creation of separate tourist attractions within the cities of regional subordination, taking into account potential resource and infrastructure opportunities as well as territorial differences;
- increasing the number of information and tourist network objects within the region, etc.

The step-by-step implementation of the above recommendations will allow Lviv region to stand out by its own tourist offer at the national level. It is the development of tourism and recreation that will stimulate economic activity, improve the functioning of small and medium businesses, create jobs in various sectors of the economy, and reduce the outflow of personnel abroad.

Key words: tourist resource potential of the territory, tourist factors, territorial differentiation, cities of regional subordination, tourist flows

Надійшла 15.03.2019 р.

УДК 338. 48

DOI:<https://doi.org/10.25128/2519-4577.19.2.24>

Надія СТЕЦЬКО, Леонід БИЦЮРА

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ВОДОСХОВИЩЕ ЯК РЕКРЕАЦІЙНИЙ ОБ'ЄКТ

Розглянуто передумови формування акваторії Тернопільського водосховища. Описано історичний і природно-екологічний аспекти його розвитку і функціонування. Досліджено значення Тернопільського водосховища як рекреаційного об'єкта для населення міста Тернополя і туристів. Розташування трьох парків навколо Тернопільського водосховища сформувала паркову-рекреаційну зону. Тернопільське водосховище і паркова зона біля водосховища потребує постійного моніторингу, для комфортного відпочинку рекреантів.

Ключові слова: Тернопільське водосховище, рекреант, рекреаційний об'єкт, парк.

Постановка проблеми. Природна підсистема міського середовища відіграє важливе значення у плануванні рекреаційних зон міста. Природні і природно-культурні рекреаційні ресурси є об'єктами відпочинку, туризму, екскурсійної діяльності. Тернопільське водосховище та паркова зона водосховища, потребує комплексного дослідження для покращення рекреаційного освоєння, розвитку сучасних нових зон відпочинку для населення міста та туристів. Визначення пріоритетних напрямків еколого-рекреаційного освоєння Тернопільського водосховища.

Актуальність і новизна дослідження. Розміщення в межах міста Тернопільського водосховища, річки Серет і паркової зони водосховища має важливе архітектурно-планувальне, рекреаційне і естетичне значення. Паркова зона водосховища - це зелена зона яка об'єднує мікрорайони міста, сформована зона комфорту для життя тернополян. Специфічний мікроклімат, привабливий ландшафт, прибережні території, ландшафтний дизайн території, історико-культурні пам'ятки є важливими для розвитку рекреації.

Екологічний стан водних об'єктів, архітектурна особливість паркової зони водосховища, відновлення і збереження зелених насаджень паркової зони є одним із важливих завдань місцевої влади.

Зв'язок теми статті з важливими науково-практичними завданнями. Рекреаційна паркова зона водосховища потребує розвитку, благоустрою, екологічної безпеки, практично такі роботи можна виконати через програми розвитку території. В 2016 році Тернопільською міською радою була прийнята Програма розвитку водосховища «Тернопільський став» на 2017-2019 роки. У програмі передбачено комплекс заходів у межах водосховища і паркової зони навколо водосховища, це свідчить про велику зацікавленість жителів міста, керівництва міста у розвитку рекреаційної комплексної паркової зони яка тісно взаємопов'язана територіально і функціонально:

- розробка проектно-кошторисної документації на реконструкцію гідротехнічних споруд та гідроакуюлюючих водойм у парку «Топільче»;

- підготовка ПКД «Капітальний ремонт-розчистка руслу річки Серет» в межах парку «Топільче»;

- підготовка ПКД та виконання робіт з реконструкції переходів (містків) до острівка «Чайка»;

- капітальний ремонт системи водовідведення в парку «Топільче»

- моніторинг води Тернопільського водосховища з метою оцінки безпечності для використання в рекреаційних цілях (санітарно-гігіє-